

Psykologisk mosaikk

Torkil Damhaug

Forræderen

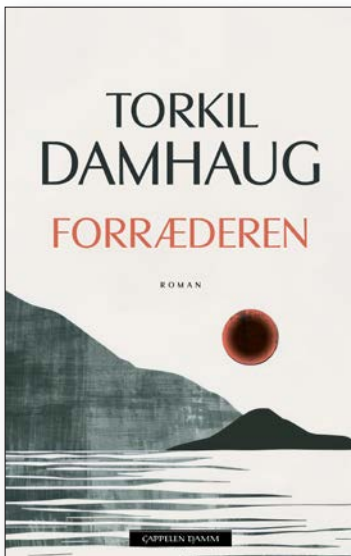
Oslo: Cappelen Damm, 2024

221 s.

ISBN 978-82-02-84191-1

Michael 2024; 21: 484–485

doi: 10.5617/michael.11940

Torkil Damhaug er psykiateren som ble suksessforfatter, ikke minst på grunn av sine prisvinnende kriminalromaner. Ingen andre har tre Rivertonpriser. Dette er hans tolvte bok, og den lanseres som en roman «med trekk fra ulike sjangre».

Gjennom 23 kapitler, fordelt på tre deler, forteller den ikke navngitte jeg-personen sin historie, dels i preteritum og dels i presens, mens handlingen hopper litt fram og tilbake i tid.

Hovedpersonen i romanen har mye til felles med forfatteren; fødselsdagen er den samme, og begge har gått fra å være medisinstudenter til å bli forfattere – hovedpersonen riktignok uten å gå omveien om fullført studium og spesialistutdanning i psykiatri. Hovedpersonen studerer medisin i Bergen, mens forfatteren studerte medisin i Oslo, men han kjenner Bergen godt fra studier i litteraturvitenskap og antropologi.

Hovedpersonen bor i «Slottet», et antipsykiatrisk anarkistkollektiv som utgir tidsskriftet Steingrunn, eksperimenterer med ulike rusmidler, og praktiserer fri sex. Beskrivelsen av det radikale studentmiljøet for 50 år siden med demonstrasjoner og okkupasjoner er høyst gjenkjennelig og tidvis

parodisk. Hovedpersonen, som kalles doc i kollektivet, har overraskende stor klinisk kompetanse og legeidentitet til å være andreårsstudent. Han jobber på bryggeri ved siden av studiet, noe som var politisk korrekt på den tiden. Han er inspirert av den franske poeten Charles Baudelaire (1821–1869): «Det er tida for å ruse seg! For ikke å være forpinte slaver av tida, rus dere uten stans! På vin, på poesi, på dyd, hva dere selv måtte ønske» (s. 24). Hovedpersonen reflekterer mye over livet og døden og skriver om «symptomer på psykiske lidelser som en normal reaksjon på et sjukt samfunn» (s. 55).

Selv om han sier at «Livet mitt før jeg kom hit, har jeg gjort meg ferdig med» (s. 28), stemmer det absolutt ikke. Han forfølges av barndomsminner og sliter med angst. Bruddet med familien og farens død preger ham.

Boka er full av psykologiske problemer; familiekonflikter, far-sønn-relasjoner, underbevisste tanker, fortrenge opplevelser, uuttalte følelser og endatil psykotiske episoder.

Damhaug har et godt språk, og forfatteren gir oss spennende assosiasjoner. En episode (s. 160) bringer tankene til *De dødes tjern* av André Bjerke (Bernhard Borge) (1918–1985) som stod hovedpersonens mor nær (s. 166), og som kjent var mer enn gjennomsnittlig opptatt av paranormale fenomener.

Problemet med boka er at fortellingen blir fragmentarisk. De mange bipersonene etterlater for mange løse tråder. For leseren er det vanskelig å legge brikkene sammen til et helhetlig bilde. Kanskje er det psykiaterens ønske å etterlate seg langt flere spørsmål enn svar, men jeg foretrekker Torkil Damhaug som kriminalforfatter – med en løsning på siste side.

Magne Nylenna
magne@nylenna.no

Magne Nylenna er professor emeritus i samfunnsmedisin ved Universitetet i Oslo og redaktør av Michael.